

Fiche 1: Richtlijn schadeloosstelling slachtoffers misdrijven

Titel:

Voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de schadeloosstelling van slachtoffers van misdrijven¹.

Datum Raadsdocument: 21 oktober 2002
nr. Raadsdocument: 13349/02
nr. Commissiedocument: COM(2002)562 def.
Eerstverantwoordelijke ministerie: JUST i.o.m. BZ, FIN

Behandelingstraject in Brussel: Comité Burgerlijk Recht, JBZ-Raad.

Consequenties voor EG-begroting in EURO (per jaar): geen.

Korte inhoud en doelstelling van het voorstel:

Achtergrond

De Europese Raad van Tampere van 15-16 oktober 1999 heeft de Commissie opgeroepen tot het opstellen van minimumnormen inzake de bescherming van slachtoffers van misdrijven, in het bijzonder de toegang van slachtoffers van misdrijven tot de rechter en hun recht op schadevergoeding, met inbegrip van de proceskosten. Het voorstel is voorafgegaan door het groenboek schadeloosstelling van slachtoffers van misdrijven van 28 september 2001¹. Op 15 maart 2001 heeft de Raad een kaderbesluit aangenomen inzake de status van het slachtoffer in de strafprocedure, waarin de mogelijkheid om een beslissing inzake schadeloosstelling te verkrijgen van de dader is geregeld. De ontwerp-richtlijn is een aanvulling op dit kaderbesluit.

Inhoud en doelstelling

Doelstelling is te waarborgen dat alle EU-onderdanen en allen die er legaal verblijven vergoeding van de door hen geleden schade krijgen wanneer zij binnen de EU het slachtoffer van een misdrijf worden. Dit als bijdrage aan de verwezenlijking van een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid en het doel het vrije verkeer van personen binnen de EU te waarborgen. Het voorstel vormt tevens onderdeel van het antwoord van de EU -met het oog op de dreiging van terroristische aanslagen- dat slachtoffers van terrorisme aanspraak kunnen maken op voldoende schadeloosstelling, ongeacht waar de aanslag binnen de EU heeft plaatsgevonden.

De specifieke doelstellingen zijn:

- door het stellen van minimumnormen te waarborgen dat in alle EU-lidstaten de mogelijkheid van een passende schadeloosstelling door de staat wordt ingevoerd; en
- het verbeteren van de toegang tot deze schadeloosstelling in grensoverschrijdende situaties door het creëren van een systeem van samenwerking tussen de lidstaten.

Rechtsbasis van het voorstel: artikel 308 EG-verdrag (unanimiteitsbesluitvorming)

Comitologie: n.v.t.

Subsidiariteit, proportionaliteit, deregulering:

Subsidiariteit: Positief. Hoewel er grote bedenkingen bestaan tegen het voorstel, zoals hieronder onder het kopje 'proportionaliteit' wordt toegelicht, kan Nederland wel het uitgangspunt onderschrijven dat door de grote ongelijkheid binnen de EU van de schadeloosstelling van slachtoffers aanpassing van de wetgeving van de lidstaten en van de mechanismen bij grensoverschrijdende situaties nodig is.

Proportionaliteit: Negatief vanwege de volgende aspecten:

- de overheid dient de schade niet, zoals in het voorstel staat, te dekken maar zich te beperken tot het behulpzaam zijn bij de incasso van de door de rechter opgelegde schadevergoeding. De overheid kan wel in geval van een opzettelijk gepleegd ernstig geweldsdelict, bij wijze van 'vangnet' een tegemoetkoming verstrekken. Het voorstel doet afbreuk aan het beginsel dat burgers een eigen verantwoordelijkheid hebben, zoals het zich voorzichtig gedragen of het afsluiten van een passende (reis- en ongevallen-) verzekering. Tevens bevordert het voorstel een claimcultuur;

¹ Het standpunt van de Nederlandse regering over dit groenboek werd op 6 februari 2002 aan de Tweede Kamer gezonden (TK 2001-2002, 22 112, nr. 220).

- het voorstel voorziet in een schadevergoeding aan slachtoffers van terrorisme. Hoewel een terroristische daad zonder enige twijfel valt te kwalificeren als een strafbaar feit gaat het -evenals bij andere rampen het geval is- om uitzonderlijke situaties die naar aard en omvang sterk afwijken van de 'gewone' vormen van criminaliteit. Dergelijke rampen vragen om een daarbij passende benadering en maatregelen. In financieel opzicht kan de voorgestelde regeling vérgaande consequenties hebben.

Nederlandse belangen:

Nederlanders die in een andere lidstaat slachtoffer worden van een geweldsmisdrijf zullen (een deel van) hun schade op een zo eenvoudig mogelijke wijze vergoed kunnen krijgen. Het zal organisatorisch niet langer verschil uitmaken in welke lidstaat hij of zij slachtoffer is geworden.

Consequenties voor nationale regelgeving/beleid c.q. decentrale overheden (betrokkenheid IPO/VNG):

Wetswijziging is noodzakelijk indien de richtlijn zou worden ingevoerd.

Rol EP in de besluitvormingsprocedure: Raadplegingsprocedure (artikel 308 EG-verdrag)